

Rozhodnutí Nejv. Spr. soudu R. Č. S.

Vyvlastnění na Slovensku. Kompetence ministerstva s plnou mocí.

Z nálezu spr. soudu 31. V. 1926, čís. 10.310.

Ministr s plnou mocí pro správu Slovenska udělil na základě bodu 11. § 1. a § 5. zák. čl. XLI/1881, pokud se týče bodu 1. § 1. zákona č. 72/1924 a § 14. zák. č. 64/1918 československému eráru vyvlastňovací právo za účelem získání pozemků ke stavbě budovy sedrie. Na to nařídil župní úřad provedení vyvlastňovacího řízení ve smyslu § 33. zák. čl. XLI/1881 ohledně pozemků, patřících stěžovatelům a rozhodnutí, kterým schválil vyvlastňovací plán. Odvolání majitelů pozemků bylo dle § 39. vyvl. zák. ministrem s plnou mocí zamítnuto.

O stížnosti na rozhodnutí ministra s plnou mocí pro správu Slovenska uvážil Nejvyšší správní soud:

Stížnost namítá především, že vyvlastňovací řízení, o něž jde v tomto případě, nemá zákonného podkladu, ježto rozhodnutí ministra s plnou mocí pro správu Slovenska čís. 39.558/1924 pres. adm., kterým bylo ve smyslu § 5. zák. čl. XLI/1881 přiznáno právo vyvlastňovací československému eráru, bylo vydáno úřadem nepřislušným, neboť podle ustanovení bodu 1. § 1. zákona čís. 72/1924 jest příslušným udělovati právo vyvlastňovací ve smyslu § 5. zák. čl. XLI/1881 jedině ministerstvo vnitřní v dohodě s příslušným odborným ministerstvem, nikořliv však ministr s plnou mocí pro správu Slovenska.

Touto námitkou vytýká stížnost zmatečnost onoho úředního aktu, který tvořil základ vyvlastňovacího řízení.

V souvislosti s otázkou, byl-li ministr s plnou mocí pro správu Slovenska příslušným vydati tento úřední akt, tvořící základ vyvlastňovacího řízení, jest soudu řešiti — a to z povinnosti úřední — otázku, zda-li ministr s plnou mocí byl příslušným vydati také nařikávané rozhodnutí ze 4. února 1925, jež podle svého obsahu jest rozhodnutím ve smyslu § 39. zák. čl. XLI/1881, totiž rozhodnutím o odvolání podaném do výroku župního úřadu, kterým byl v dalším postupu vyvlastňovacího řízení zahájeného rozhodnutím z 16. prosince 1924, schválen vyvlastňovací plán.

Zabýváje se oběma těmito kompetenčními otázkami, dospěl pak soud k těmto závěrům:

Sporno bylo, zda ministr s plnou mocí byl k oběma svým výrokům příslušný. Spr. soud uznal tuto příslušnost z těchto důvodů:

V řadě nálezů, na př. Boh. čís. 1582 adm. a Boh. čís. 2172 adm., vyslovil správní soud právní názor, že ministr s plnou mocí pro správu Slovenska může na základě plné moci dané mu ve smyslu § 14. zákona č. 64/18 vystupovati jako zmocněnec vlády, pokud se týče i jako substitut jednotlivého resortního ministra a to i v takových věcech, které jsou jednotlivými zákonnými předpisy přikázány do kompetence jednotlivého resortního ministra.

Setrvav při tomto názoru zabýval se správní soud jen otázkou, zda zákonem čís. 72/24 nebyla stanovena výjimka v ten smysl, že by zákon ten vylučoval, aby ministr s plnou mocí ve věcech vyvlastnění podle zák. čl. XLI/1881 jako substitut ministerstva vnitřního na základě plné moci ve smyslu § 14. cit. zák. čís. 64/18 rozhodoval.

Správní soud neshledal, že by zákon čís. 72/24 dotkl se vůbec kompetence ministra s plnou mocí pro správu Slovenska, opírající se o zmocnění dle § 14. zák. čís. 64/18.

Zák. čís. 72/24 vyslovil v § 2., že nařízení ministra s plnou mocí pro správu Slovenska čís. 59/20 (1750 res. pl.), o dočasné úpravě příslušnosti ve věcech vyvlastnění, pozbývá platnosti. Citovaným a dnem 14. dubna 1924 platnost pozbyvším nařízením upravil ministr s plnou mocí dočasnou příslušnost ve věcech vyvlastnění na základě zákona čís. XLI/1881 v ten

smysl, že přenesl zákonem stanovenou kompetenci ve věcech těch z ministerstva dopravy, resp. obchodu, na ministerstvo vnitra (v dohodě s event. příslušným ministerstvem resortním) a zároveň stanovil v odst. 2., že pokud existovati bude ministerstvo pro správu Slovenska, vykonávati bude ona práva ministerstvu vnitra příslušející. Nařizovací mocí takto stanovená kompetence ministra s plnou mocí pro správu Slovenska ve věcech vyvlastnění na základě cit. zák. čl. z r. 1881 pozbyla ovšem zákonem čís. 72/24 platností, když cit. nařízení ministra s plnou mocí, jímž sám svoji kompetenci ve věcech těch dočasně stanovil, bylo dle § 2. zák. č. 72/24 zbaveno platností.

Kompetence ministra s plnou mocí ve věcech vyvlastnění dle cit. zák. čl. z r. 1881, příslušející mu dle zmocnění daného mu vládou, se však zákonem čís. 72/24 nijak nedotkl. Nevyslovujeť zákon ten nijak, že by ve věcech vyvlastnění ministr s plnou mocí pro správu Slovenska nesměl býti vládou zmocněn, aby ve věcech tohoto vyvlastnění jako zmocněnec ministra vnitra rozhodoval neb činil opatření.

Je proto i po dni účinnosti zák. čís. 72/24 pro otázku kompetence ministra s plnou mocí pro správu Slovenska ve věcech vyvlastnění dle zák. čís. XLI/1881 rozhodným obsah a rozsah plné moci vládou ministru tomu dle § 14. zákona čís. 64/18 dané. Tato plná moc dána byla ministru Dru Kallayovi v plném rozsahu, nijak nevylučujícím, aby rozhodoval a činil opatření ve věcech vyvlastnění dle zák. čl. XLI/1881.

Na této plné moci zákon čís. 72/24, jak uvedeno, ničeho nezměnil, a byl proto ministr s plnou mocí oprávněn, jako substitut ministra vnitra na základě plné moci, dané mu ve smyslu § 14. zák. čís. 64/18, vydati jak rozhodnutí z 18. prosince 1924, tak nyní naříkané rozhodnutí, a je stížnost po té stránce bezdůvodnou.

Poplatek ze smlouvy směnné (čarovacej) na Slovensku.

Podle nálezu spr. soudu 28. IV. 1926, čís. 9154.

§ 42. odst. 2. zák. čl. XI/1918 výslovně hovorí, že úrad môže vziať za základ poplatku tú cenu, ktorá behom jedného roku po smluve bola docielená, aniž by v ďalšom pripúšťal preskúmanie správnosti tej hodnoty jedine z dôvodu, že ide o hodnotu zvlášťnej obľuby, pretium affectionis.

Vrácení obecního poplatku z převodu nemovitostí na Slovensku.

Správní soud vyslovil v nálezu Boh č. 4711 adm. právní názor:

1. že podle odst. 2. § 44. cit. zákona č. 329/21 jsou povolány rozhodovati v záležitostech obecních dávek a poplatků ve velkých obcích na Slovensku v poslední stolici municipální výbory, jakožto bezprostřední úřady dohlédací ve smyslu § 48. téhož zákona, pokud by ohledně jednotlivých dávek nebylo výslovného ustanovení, že jako úřad poslední stolice správní rozhoduje v záležitostech dotčené dávky vyšší úřad dohlédací; a

2. že počínaje dnem 1. ledna 1923, kdy na Slovensku byly zřízeny nové župní a okresní úřady ve smyslu zák. č. 126/20, přísluší, dokud nebudou zřízeny okresní senáty podle zákona č. 158/20, pravomoc přikázaná v odst. 2. § 44. zákona č. 329/21 bezprostředním úřadům dohlédacím — tudíž také pravomoc rozhodovati v poslední stolici o obecních dávkách a poplatcích ve velkých obcích — jedině novým okresním úřadům, nikoliv okresním výborům.

Při těchto právních názorech setrval soud také v nálezu ze dne 10. V. 1926, čís. 9296.

Právmoc rozhodovati v poslední stolici správní ve věcech obecních dávek a poplatků, která jest přikázána v odst. 2. § 44. cit. zákona č. 329/21 bezprostředním úřadům dohlédacím a která, počínaje dnem 1. ledna 1923, přísluší — pokud jde o velké obce na Slovensku — okresním úřadům, zahrnuje v sobě nejen pravomoc rozhodovati instančně o předpisu zmíněných dávek a poplatků, nýbrž — pokud pozitivní norma kompetenční

nestanoví jinak — také právomoc rozhodovati instančně o vrácení těchto dávek a poplatků.

Že by pak na Slovensku platila nějaká pozitivní právní norma, upravující speciálně kompetenci úřadů správních ve věcech vrácení obecního poplatku, o jaké jde v daném případě, soud neshledal.

Z těchto úvah plyne tedy, že okresní v ý b o r nebyl v daném případě vůbec příslušným, aby vystupoval jako poslední stolice správní v záležitosti vrácení obecního poplatku.

Zdravotní věci na Podkarpatské Rusi; postup instanční.

Nález spr. soudu 17. VI. 1926, čís. 12.753.

Poněvadž dům v B. byl ve stavu požáru i životu nebezpečném, vyzval městský úřad v B. dle § 14. zák. čl. XIV/76 nájemníky, aby byty vyprázdnili.

Župní úřad, který rozhodoval v II. stolici, připojil k svému rozhodnutí právní poučení, že rozhodnutí toto je ve smyslu § 3. zák. čl. XX/1901 konečným.

Z této citace zákona je zřejmo, že župní úřad, vydávaje své rozhodnutí, vystupoval v této záležitosti jako administrativní úřad d r u h é stolice, vycházejce patrně z názoru, že, poněvadž takové záležitosti zdravotní dle zák. čl. XXVI/1896 nepatřily před správní soud uherský, neplatí ohledně nich předpis § 12. zák. čl. XX/1901, stanovící, že na takové záležitosti nevztahuje se předpis §§ 2. a 3. cit. zákona.

Nejvyšší správní soud v nálezu čís. 22.677/23, Boh. 3261, vyslovil však právní názor, že zákonem o Nejvyšším správním soudu pozbyly účinnosti předpisy §§ 2. a 3. zák. čl. XX/1901 ve věcech, které dle zák. čl. XXVI/1896 nepatřily v obor působnosti bývalého uherského správního soudu, patří ale v obor působnosti Nejvyššího správního soudu a že platí proto v případech těch znovu předpisy o přípustném instančním postupu, plativší před účinností zák. čl. XX/1901.

V důsledku toho je názor žalovaného úřadu, že jeho výrok je ve smyslu § 3. zák. čl. XX/1901 konečným, mylným.

Obecní rozpočet. Zařadění nedoplatků z přírážek.

Nález spr. soudu 14. VI. 1926, čís. 1788.

Obecní rozpočet jest dle ustanovení §§ 1.—14. obecní finanční novely plán pro finanční hospodářství obce pro určitý správní rok. Musí tedy obsahovati všechny příjmy a vydání, které v rozpočtovém správním roce pravděpodobně lze očekávatí.

Při preliminování příjmů je tedy rozhodno, zdali v dotyčném správním roce, pro který se rozpočet sdělavá, určitý příjem do obecní pokladny pravděpodobně vplyne. Neuskutečnil-li se však v dotyčném rozpočtovém roce preliminovaný příjem, kterýž při sdělení rozpočtu bylo lze očekávatí, sluší jej preliminovati v roce pozdějším, když a pokud lze očekávatí, že se v t o m t o roce uskuteční. (Srv. nález bývalého rak. správního soudu z 3. prosince 1904, Budw. A č. 3121.)

K příjmům určitého rozpočtového roku patří tedy aktivní nedoplatky roku minulého, jež během správního roku pravděpodobně do obecní pokladny vplynou, při čemž ovšem nemůže padati na váhu, že snad jde o položky příjmové, které již do rozpočtu minulého roku byly jako aktivní nedoplatky vloženy.

Případný schodek, vzniklý z toho, že takovéto aktivní nedoplatky do příjmů rozpočtu vložené, v rozpočtovém roce do pokladny obecní nedošly, dlužno ovšem vložiti do výdajů rozpočtu roku následujícího.

Názor žalovaného úřadu, že je možno přírážek splacených v roce 1925 použití k hrazení výdajů rozpočtu roku 1924, a že proto není třeba, aby aktivní nedoplatky přírážek z dřívějších let vložené do rozpočtu na rok 1924 a v tomto roce nesplacené, byly vloženy do rozpočtu na rok 1925, neodpovídá tedy zákonu.

Pensijní nároky župních zaměstnancův.

Z nálezů spr. soudu 30. IV. 1926, čís. 8992.

Usnesení administrativního výboru býv. župy Spišské č. 14.631/21 nařizuje od 1. ledna 1922 vypláceti pensijní požitky ustálené na účet župního úřednického fondu v té výši, jaká náleží úpravou vlády Čs. republiky č. 298/1921 státním pensistům. Usnesení mluví o pensistech vůbec, nevylučujíc žádnou kategorii ani dobu, pročez dlužno míti za to, že se vztahuje nejen na pensisty, kterým již pense jest vyměřena, nýbrž i na zaměstnance, kteří teprve později budou pensionováni — a nejen na pensionované zaměstnance samy — nýbrž i na jejich vdovy a že doplňuje uvedený pensijní statut.

Drahotní přírůvek na dceru, studující na vysoké škole v cizině.

Nález spr. soudu 21. VI. 1926, čís. 13.205.

1. Odstavec 1. bodu I. § 6. zákona čís. 394/22 přiznává nárok na drahotní přírůvek na děti, které překročily 18. rok věku, studují-li na učelišti s řádným prospěchem, na dobu potřebnou k dokončení studií normálně započatých a nepřetržitě konaných, nejdéle však do dokonání 24. roku.

Abý učeliště, na němž se studium koná, bylo na zdejších státních územích, zákon č. 394/22 nežadá a není proto okolnost, že se koná studium na universitě cizí, sama o sobě zákonným důvodem k odepření drahotních přírůvků na dítě.

Stanoví-li odstavec 2. bodu I. § 6. uv. zákona, že na členy rodiny, kteří se zdržují v cizině, drahotní přírůvky nepřislušejí a že výminky může ve zvláštních případech povolití ústřední úřad v dohodě s ministerstvem financí, neznamena to v poměru k bodu I. odst. 1. § 6. nic jiného, než že drahotní přírůvky na dítě v cizině studující nepřislušejí jen, jestliže a pokud dítě to za účelem tohoto studia na cizím učelišti se do ciziny skutečně také odeběře a tam se zdržuje, aniž si vyžádalo povolení k tomu, dle 2. věty 2. odstavce bodu I. § 6. cit. zákona potřebné.

Z toho plyne, že sice nepřisluší nárok na drahotní přírůvek na dceru, pokud tato se v cizině za účelem studia na universitě skutečně zdržovala, aniž měla povolení dle cit. zák. místa potřebného, že však drahotní přírůvek na dceru tu nemohly býti odepřeny za dobu od návratu jejího na zdejší státní území do konce zimního semestru 1923/24, v němž byla na universitě v cizině zapsána a tam tudíž studia konala, aniž se tam však k tomu konci skutečně zdržovala.

2. Co se týče přestupu z lékařské fakulty na filosofickou, tož ministerický výnos čís. 370/50, který upravuje universitní studia, dopouští, aby se určitý maximální čas (jeden rok) ztrávený na fakultě filosofické započítal do času potřebného k vykonání studií lékařských, že však z ustanovení toho nelze dovodití nárok, aby se také doba ztrávená na fakultě lékařské započítala do studia na fakultě filosofické.

Je-li tomu tak, je doba, kterou universitní posluchač ztrávil na lékařské fakultě, pro studium filosofie, jemuž se pak posluchač ten oddá, úplně bez významu, čili — mluvou § 6. zákona č. 394/22 vyjádřeno — znamená přestup universitního posluchače z lékařské fakulty na filosofickou fakultu přerušeni dosavadních studií a tudíž ztrátu nároku na drahotní přírůvek.

Obce na Podkarpatské Rusi. Schvalování usnesení.

Dle nálezů spr. soudu 11. VI. 1926, č. 12.343 normuje druhý odstavec § 25. uh. zák. čl. XXII/1886 o obcích, že ve věcech soukromých stran jest dáno právo odvolací ze schvalovacích (§ 24. cit. zák. čl.) výroků municipálního výboru (nyní župního úřadu) k ministerstvu vnitra, není-li výrok župního úřadu konformní s usnesením zastupitelstva obce, předloženým k schválení.